

מרכז תורני ללימוד פנימיות
התורה והחסידות
לאורו של האדמו"ר י-ם
מוה"ר שלום ספרין זצוק"ל

מאורות שלום

שבת קודש פרשת וישב | כ"ג כסלו התשס"ט | גיליון מספר 223 | שנה חמישית

מאורות הפרשה "וישליכו אותו הבורה"

בפרשת השבוע נאמר "ויקחוהו וישליכו אותו הבורה" וכבר דרשו ראשונים רבות שהבור ריק היה ממים וכדברי רש"י נחשים ועקרבים היו בו, ויש לתמוה תמיהה גדולה על יוסף הצדיק שהרי אמרו רז"ל במסכת בבא קמא [פרק החופר וכן בפרק הפרה] שכל בור [סתם] שבתורה י' טפחים, וקומת אדם היא יותר מי' טפחים, ומדוע יוסף לא עולה מן הבור והולך לו ממקום הרעה? ועוד יש להבין את דרשת חז"ל שהרי התורה אמרה "והבור ריק אין בו מים" וממילת "אין" דרשו חז"ל את ההיפך מה"אין" ואמרו "יש" בו נחשים ועקרבים?

והנה יש לתרץ שהאחים חשדוהו בלשון הרע, וכדברי הגמרא [ערכין דף ט"ו] "כל המספר לשון הרע ראוי לסוקלו באבן", ויוסף הצדיק שידע שלא דיבר לשוה"ר עליהם, אם היה ממלט נפשו מן הבור, הרי היה מודה שאכן דיבר לשון הרע עליהם, ומפחד הדין מסלק הוא את עצמו מהבור, על כן נשאר בבור, ולא היה ירא אף על פי שנחשים ועקרבים היו בו, שהם המסמלים לשון הרע, כמובא אצל משה "וַיֹּאמֶר הַשְּׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנֶחֱשׁ וַיִּנָּס מִפְּנֵי" וכדברי רש"י "ויהי לנחש - רמז לו שסיפר לשון הרע על ישראל ותפש אומנותו של נחש", אשר על כן לא נס על נפשו כי לא היה בכלל סכנה בשום צורה.

ועל כן דרשו חז"ל מילת "אין" בהיפך "יש", שהרי בלשון הרע אומר המספר כי לא עשה דבר וסך הכל דיבר דבר, ולא עשה מעשה בידיו, והרי זה בחינת "אין" – על כן דרשו חז"ל שב"אין" הזה "יש" ממשות, שהרי השומע ומקבל בא לידי מעשה, ואינו מאמין במי שדובר עליו יותר, ושונאו ומבריח עצמו ממנו, ובא לידי מעשה ממש. והוא שנאמר שהמספר לשון הרע שמתוך שמלבין פני חברו הריהו כשופך דמים ממש, על כן אמרה תורה "והבור ריק" ולכאורה אין בו דבר, אך "נחשים ועקרבים יש בו".

נר ה' נשמת אדם
העלון יוצא לעילוי נשמת
חיילי צה"ל שמסרו נפשם על קידוש ה'
ולעילוי נשמת בכה אליאן בת אהרון לוי ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

יוצא לאור ע"י בית המדרש אור שלום
קרית ארבע ת.ד. 88 מיקוד 90100
העורך: בן ישי עוזיהו
כתובת אתר אינטרנט <http://www.ohrshalom.net>
כתובת דואר אלקטרוני info@ohrshalom.net

מאורות המשל והנמשל

"מה היה תחילתו של רבי עקיבא? אמרו: בר ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר. אמר: מי חקק אבן זו? אמרו לו: המים שתדיר נופלים עליה בכל יום. והיה רבי עקיבא מתמיה על זה. אמרו לו: עקיבא, אי אתה קורא? אבנים שחקו מים' (איוב י"ד, י"ט)! מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו: מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשה כבדל על אחת כמה וכמה שיחקקו את ליבי שהוא בשר ודם! מיד חזר ללמוד תורה"

"משל למה הדבר דומה? לסתת שהיה מסתת בהרים. פעם אחת נטל קרדומו בידו והלך וישב על ההר והיה מכה ממנו צרורות דקות, ובאו בני אדם ואמרו לו: ממה אתה עושה? אמר להם: הרי אני עוקר ומטילו בתוך הירדן. אמרו לו: אי אתה יכל לעקור את כל ההר! היה מסתת והולך, עד שהגיע אצל סלע גדול. נכנס תחתיו, סתרו ועקרו והטילו אל הירדן, ואמר לו: אין זה מקומך אלא מקום זה".... כך עשה להם רבי עקיבא להבי אליעזר ורבי יהושע" (שהיו רבותיו, (ומסביר ב"בנין-הושע" שם: "שלמד מהם לאחדים עד שתפס הכל ונתגדל."

מאורות פרי חיים

"וישבו לאכול לחם" הנה ידוע שיוסף הצדיק מרמז על חנוכה ועל הגאולה המקווה, והנה מה שהתפלל יעקב בהר המוריה "לחם לאכול ובגד ללבוש", רומז לתיקון השלם שיהא כידי בניו, לחם לאכול לתקן את הקללה אשר נתקללה בעבור האדם, ובגד אדם הראשון שנלקח ממנו לאחר שחטא, על כן ישבו לתקן הכל, וישבו לאכול לחם המתוקן, ובגד אשר הפשיטו מיוסף כתונת הפסים אשר עליו, וישלחו לאביהם לאמור "הכר נא" שבא עת התיקון לבגד אדה"ר להביא לגאולה העתידה בב"א.

מאורות הסיפור החסידי

"זמן" הדלקה - סבלנות!

הגאון רבי ישראל מאיר הכהן קאגאן זצ"ל, ידוע בכינויו בעולם התורה בשם ה"חפץ חיים". אך לא רבים יודעים ומכירים את רבו, הגאון רבי נחום קפלן זצ"ל, צדיק ומצניע לכת, מהעיר הורודנא, ליטא. מקורביו כינוהו בשם החיבה ר' נחומיקע. החפץ חיים נהג לבחון בכובד ראש את מעשיו ואת הנהגתו של רבו, רבי נחומיקע, משום שידע כי כל מעשיו של רבו נעשים במחשבה עמוקה ולשם שמים. באחד מלילות חנוכה, התארח החפץ חיים בביתו של רבי נחומיקע, והמתין בהתרגשות לחזות כיצד רבו מברך ומדליק את נרות חנוכה. אך רבי נחומיקע ישב במקומו, והמשיך להתעסק בעניניו, וזמן הדלקת הנרות חלף ועבר. החפץ חיים, שהכיר את רבו, הופתע מאוד, בראותו דחיית המצוה, כי ידע שרבו מדקדק להדליק את הנרות מיד בהגיע זמן ההדלקה, אך לא העז להעיר מאומה. רבי נחומיקע המשיך בשלו, מבלי שיאמר מילה אחת. חלפה שעה ועוד שעה, והנרות במנורה עדיין לא הודלקו. תמיהתו של החפץ חיים גברה מרגע לרגע, בנסותו להבין את פשר הדבר על שרבו האהוב דוחה קיום מצוה כה חשובה.

לפתע נשמעה נקישה חפוזה על דלת הבית, החפץ חיים מיהר לפתוח את הדלת, והרבנית של רבי נחומיקע נכנסה במהירות אל הבית. ללא שהיות מיותרות, החל רבי נחומיקע לברך ולהדליק את הנרות של חנוכה. החפץ חיים הבין שיש ללמוד כאן עניין עמוק ושיעור חשוב. כשהנרות החלו להאיר, פנה אל רבו ביראת הכבוד, וביקש שיסביר לו את הסיבה לאיחור קיום מצות הדלקת נר חנוכה.

הבית רבי נחומיקע בפני תלמידו היקר, והחל להסביר לו בסבלנות רבה, את פשר הדברים. במסכת שבת (כג:) נשאלה שאלה: אם יש לאדם כסף לקנות נר אחד בלבד, "לליל שבת של חנוכה", האם עליו לקנות נר של שבת ולקיים מצות "הדלקת נר של שבת", או עליו להעדיף ולקנות "נר חנוכה"?

הגמרא קובעת בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שהאדם מחוייב להוציא את כספו ולקנות "נרות של שבת", לא רק משום שזו מצוה שאנו חייבים בה, אלא גם גורמים שישורר "שלום בית". לכן, נרות שמחזקים "שלום בית": עדיפים על נר של חנוכה (עיין באורח חיים סימן תרע"ח, סעיף א) ממילא - ממשך רבי נחומיקע - הואיל וסוף מעשה במחשבה תחילה, אין ספק בליבי שאילו הגיעה הרבנית הביתה, והיתה רואה שלא המתנתי עבורה להדלקת נרות של חנוכה, היתה נפגעת מאוד, מפני שלא התחשבתי בה. לכן, דחיתי ודחיתי את הדלקת הנרות עד ששבה הביתה.

הוסיף ואמר רבי נחומיקע, רואה אתה תלמידי החביב, שהגמרא עצמה מקילה בנרות חנוכה, על מנת להדגיש את גודל העניין של שלום בית. אם כן, האם בגלל נרות חנוכה אגרום לפגיעה ב"שלום בית"? לא היתה בידי הברירה אלא לדחות את הדלקת הנרות מעבר לזמן הראוי, ולהמתין עד שעה מאוחרת, ולהדליקם בזמן שעדיין ראוי להדליק על פי ההלכה.

כשהגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, המגיד הירושלמי, חזר וסיפר את הסיפור הנ"ל, הוסיף, שאנו למדים מכאן עוד שיעור מאלף, על אופיו המיוחד של רבי נחומיקע, ועל החשיבות הרבה של "שלום בית". כי "גם לאחר ששבה הרבנית באיחור רב, וגרמה לדחיית מצוות הדלקת נר של חנוכה, לא התרעם רבי נחום, ולא העיר לה מאומה על איחורה, אלא תיכף פנה לקיים את המצוה כתיקונה"....

אכן: למען תלך בדרך טובים!...

"המגיד מדבר"

ניתן להקדיש את העלוך לעילוי נשמות וברכות.

ליצירת קשר - בית המדרש אור שלום - ת.ד. 88 מיקוד 90100

קרית ארבע מיקוד 90100

<http://www.ohrshalom.net>
info@ohrshalom.net

כתובת אתר אינטרנט
כתובת דואר אלקטרוני